

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnați”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripto nu să dau napoi.

Gânduri grele.

— Părerile foilor, oglindind părerile celor mai buni cugetători, asupra episcopiei gr.-catolice maghiare. — Ce scrie „Unirea”, „Gazeta Transilvaniei”, „Românul”, și unele foi mari străine, — Bula spriginită și pe o anafemă, blastem.

— Părerile cum să se apere cel primejdii.

Lovitura de săcure ce s'a dat în trunchiul neamului românesc prin înființarea noii episcopii greco-catolice maghiare, — iese tot mai negru la iveală din cele ce le scriu cele mai bune foi, nu numai românești dela noi, ci și din străinătate, din Austria de pildă.

Și fiindcă stăm în fața unei primejdii ce amenință ființa națională a unor ramuri ale arborelui nostru național, și fiindcă vrășmașul loviturii a venit peste noi așazicînd pe furis, sub vălul nopții, cum vin de regulă faptele rele, — încît mulți din frații noștri de prin locurile primejdite, și de ar voi, poate n'ar ști cum să se apere de ghiara neagră ce să întinde spre ei, — aflăm de lipsă să mai stăruim la acest loc asupra greului fapt, aducînd pe sama celor pe cari îi privește, povețele ce-s cu putință pentru apărare.

„Unirea”, foaia bisericească națională dela Blaj, în afară de articolul din care am arătat unele părți în nrul trecut, scrie la 18 Iul. n. un al doilea articol plin de durere națională și bisericească. Numitul organ bisericesc-național spune printre altele:

„I N A E R”.

„Bula papală publicată de Sfinția Sa Piu a X-lea prin care să înființeze noua episcopie gr.-cat. maghiară în Ungaria, a adus biserica noastră în o stare cu totul osebită. Suntem așa cum e sicriul lui Mohamed: între cer și pământ!

Intr'un număr mai demult noi am spus unele din cele premerse întregii afaceri cu episcopia ungurească, că Roma a împărțit episcopatul catolic

din Ungaria dela început un fapt împlinit, pentru care și-a dat deja învoirea și consimțămîntul. Totuși ne-am legănat în credință deșartă, că Roma va sta totuși mai bucuros cu noi de vorbă, deoît cu un guvern al Majestății Sale, ori, mi-te, cu ministrul de externe al împărăției”.

Arată apoi că Episcopatul gr.-cat. român și-a făcut datorința pe cît a fost cu putință a să împotrivă la Roma acestui lucru, dar ce lucra el la lumina zilei, stricau alții lucrînd pe ascuns, noaptea... Apoi urmează:

Să stabilim acum starea bisericii noastre după noua episcopie. E adevăr istoric, că unirea Românilor cu Roma a fost o lucrare a Casei domnitoare, care prin aceasta și-a căutat astfel un puternic sprijin în această nouă provincie a monarhiei, căpătate în urma morții lui Apafi II. Catolicii împușcați și răsleșiți în Ardealul împăratului, nu puteau chezași această provincie (Ardealul) pentru Casa domnitoare, iar ceilalți clocoteau încă de dorul revoluțiilor, cari dela 1604 s'au ținut lanț împotriva Nemților. Singurul popor al nimănu, strimtorat și prigonit de toți, care căuta și el o mână de ajutor în lupta fără sfîrșit pentru ființa și legea sa, au fost Români.

Din strimtoarea aceasta a împrejurărilor a răsărit unirea Românilor cu Roma, care a adus roadele cele mai binecuvîntate pentru monarhie și pentru neamul românesc. În cursul istoriei biserica noastră s'a bucurat totdeauna de o deosebită luare aminte din partea Casei domnitoare. În schimb prin ea s'a infiltrat în cursul vremilor un simț de credință, de supunere și alipire așa adincă a neamului românesc față de „Împăratul”.

Ai noștri și-au vărsat sîngele cu miile în 48 pentru Casa domnitoare, pe vremea când regimentele cari i-au jurat împăratului credință, dezertau, iar armata austriacă a fost alungată peste graniță de către revoluționari!

În schimb însă am avut și noi prilej să ne împărțim de grația împărătească. Ni-s'a asigurat oarecum ființa noastră de popor prin crearea autonomiei bisericii gr.-or. și prin înființarea Mitropoliei gr. cat. românești.

Iară Roma ne-a ținut în tot decursul vremilor, aceea ce de fapt eram, puntea de aur, care leagă Răsăritul de Apus și e deschisă pentru toate popoarele, ce vor dori a să întoarcă la sinul bisericii catolice. Și ca o dovadă, că biserica catolică nu innăbușe duhul național în biserică, a întărit biserica noastră unită cu Roma cu atîtea hotăriri, cari pe veci să asigure ființa ei ca biserică națională românească!

În starea noastră aceasta prielnică, ca trăsnetul ne-a venit episcopia greco-catolică maghiară! Ca și cînd aceia, cari au conlucrat la unirea noastră, ne-ar socoti chemarea de încheiată din toate punctele de vedere!.. Căci lovitura primită e îndreptată tocmai spre ruina ființei noastre, căutînd a ne nimici lucrarea noastră națională de pînă aci printre credincioșii noștri.

Să nădăjduim însă, că acei, cari au vîrit calul troian între zidurile bisericii noastre, nu-și vor ajunge scopul! Căci, zicem și noi: Papa poate ridica noua dieceză, poate nimici cele vechi, le poate mări ori mărunți, dară să schimbe ritul și limba liturgică a credincioșilor împotriva voinței lor, ni-se pare, că nu are dreptul nici Sfinția Sa!

Și ce e dela oameni (și nu dela D-zeu!) în biserică, va trece ca totatitea lucruri omenești, dar va lăsa totdeauna o adincă amărăciune în sufletul nostru, atît de desamăgit de întîmplările cari s'au petrecut în timpul din urmă!..“

Iar în „Gazeta Transilvaniei” un Român de inimă, dl Dr. Mihai Popovici, după-ce își descopere tot amarul din suflet pentru acest pas prin care Papa își ia mîna ocrotitoare de-asupra credincioșilor săi Români și-i lasă pradă maghiarizării, — zice, că năcazul ce s'a lăsat asupra bisericii gr.-cat. române, azi nu mai e o treabă a acestei biserici singure, ci e treabă națională, a întregului neam!, — căci cel-ce va fi pierdut pentru biserica greco-catolică română prin trecerea în sinul celei gr.-catolice maghiare, — acela e pierdut totatădată pe vecii vecilor și pentru națiunea română, pentru neamul românesc!, — și de aceea e datorința fircărui Român bun azi, a chibzui și a găsi mijloacele prin cari să se sădărnicească pierderea miilor de frați după cari să aruncă gura blăstămată a contrariilor, spre a-i înghiți dintre noi!

Ca mijloace de apărare și în parte de răzbunare, scriitorul articolului cere:

1. Arhieriei gr.-cat. române, în semn de demonstrație mai presus de ori-ce ținere la bunuri și ranguri lumești: să lăpede azi din mînilor cirjele arhieriești, să le zvîlnă lă treptele „sfințului scaun” al Papei, ca pe niște unelte pe cari însuși acel șezător în scaun, le-a necinstit prin nesocotirea de care le-a făcut părtaș!

2. Fiindcă Papa a numit și cu numele comune pe care le zmulge fără apel din sinul episcopilor gr.-cat. române, și le dă, cu dela sine putere, poclon politice ungurești, — așa că credincioșii din acele comune nu mai au modru a fi mintuiți neamului românesc și bisericii române de vor ținea a rămînea și mai departe greco-catolici, — ei azi să nu să mai gîndească mult, ci să treacă la biserica greco-orientală română, pe care n'o privesc poruncile dela Roma de a incorpora acele comune nouului vlădic ungar. Dacă Românii din acele comune să fac gr.-orientali, rămîn cu

biserica și slujba românească de până acum, doar că legați de altă cîrmuire bisericască! — tot românească!

3. Roagă scriitorul articolului pe guvernul României, ca drept răspuns la nesocotința Romei, — el să iee cele mai aspre măsuri față de romano-catolicii din România, pe cari până aci prea i-a lăsat în voia lor!

— În „Romnul“ (18 Iulie) un fruntaș român din Blaj, scrie un articol foarte aprins contra soliei dela Roma:

„Roma, bătrina Romă, — zice, — cătră care s'au îndreptat increzătoare privirile bătrînilor, dela cari i-am moștenit dragostea, ea, idolul părinților noștri, ne-a răsplătit cu cupă plină dragostea noastră, ne-a răsplătit din belșug durerea ce am simțit-o totdeauna, că suntem rupți în credință de ceialaltii frați ai noștri. Iată acum gustăm roadele dulci ale nesstrămutatei statornicii cătră ea!

Ne-a primit odinioară cu brațele deschise, ca acum să ne lapede pe noi! —

Ne-a chemat cu cuvinte dulci la pieptul ei, ca azi să ne lovească în față; ne-a primit ca pe fiii rătați întorși din pustie, ca azi să ne vindă călăului nostru! Infăptuitorului unirei i-a dat chezeșia, a primit legătuelile puse de el, a făgăduit să le respecte cu sîntenie, ca azi să le calce în picioare de dragul diavoleșc al episcopilor unguri!

Și cere episcopilor să aflu toate mijloacele de apărare contra rănii primite. Dar mai ales la loc e sfatul ce îl dă scriitorul cînd, să îndreaptă cătră credincioșii din comunele cinstite de Papa episcopiei ungurești. Să spună:

„Credincioșii au să socotească bulla papei de nelegiuită! Ei nu au datorința a să supune ei! Iar preoților, ei (credincioșii) au să le ceară limba lor strămoșească, legea lor!

„De nu le vor ținea slujba dzeiască așa cum poruncește legea noastră românească, — să le închidă biserică!

„Dacă (credincioșii) vor fi lipsiți de bucuriile sfinte ale liturgiei românești, adune-se într'o umilită casă țărănească și acolo roage-se Domnului, care mai multă mîngăere dă celui ce să roagă cu credință în pustie, decît care își sfarmă pieptul după cum i-au poruncit mării lumii acesteia“.

Iată un sfat de aur care e bine să-l știe toți frații noștri români gr.-cat. din comunele rupte și închinat

acum solului maghiarizării turbate!

Ziarul „Gross-Oesterreich“ din Viena, cetit în cercurile cele mai înalte, scriind despre episcopia asta spune:

„Noua episcopie gr. cat. maghiară este pe de-a'ntregul o șarlatanerie ticăloasă! Papa Pius X. a fost mințit și tras pe sfoară, întocmai ca și Francisc Iosif (care s'a învoit la ea), ca și ministrul de externe și alții.

„Sînt premejduiți în înțtia linie Români și Rutenii, pentru cari biserică e și un scut național. Acum li să va răpi și acest scut, căci noua episcopie nu e decît o despoiere națională, pusă la cale de un guvern dușman bisericii!“

Și așa mai departe scrie luminata gazeta din Viena.

Să scoate la iveală, că în bulla (scrisoarea sărbătorească) cu care Papa șpază noua Episcopie, să cuprînde și următorul cuvînt:

„Nimerea dintre oameni să nu cuteze a se pune împotriva scrisorii acestela a noastră, care rîndulește, stabilește, încredințează și poruncește, căci dacă cineva ar cuteza să facă aceasta, sau i s'ar împotrivi în mod cutezat, să știe că atrage asupra sa minia atotputernicului Dumnezeu și a sfinților apostoli Petru și Pavel!“

„Pasă-mi-te simta și sfinții Părinte, că dă o poruncă, care va scula pe mulți „oameni“ în contra ei, — și de aceea a simțit nevoia a și-o răzîma lpe o amenințare cu blestem și urgia apostolilor...“

Românii greco-catolici cinstiți însuși, nu să poate supuna acestei porunci cu fulgere și trăznete a Papei Nici odată!

UNELE — ALTELE

România nu dă bani împrumut Ungariei.

„Precum am spus în numărul trecut, în România începe să fie prisos de bani. Are statul și au băncile bani mai mulți decît li-se cer. Căci țara e pornită pe drumul unui frumos avînt economic.

La noi în Ungaria din potrivă e lipsă de bani, de ne arde. Băncile n'au să dea decît pe jumătate cît li se cere. Din țările apurene au împrumutat olt au putut. Acum aflînd că în România vecină, sunt bani mai mulți decît să cantă, — băncile din Pesta s'au adresat celor din București cerînd să dea încoace în Ungaria din banii lor, ca împrumut băncilor ungurene.

Și — băncile din București au respins cererea celor din Pesta, spunînd că nu le pot da bani, căci, după olt ele pravd, la toamnă va fi în Ungaria și mai mare criză (crîmătoare) de bani! De aceea, fiindcă nu au nădejde că dînd banii încoace, să i și poată căpăta ușor și cu pace la timpul seu napoi, — mai bine nu-i dau.

E un semn al timpilor, că ce chivorniseală e în țara aceasta

a noastră, unde o ducem tot mai ca datorășul cel rău și fără socoată, care nu mai are credit! Unde să întoarce după bani, i-se spune: Nu mai capeți. Nu ești vrednic de ei. — Iar cei din România, uite, ce bine își poartă socoțile!

Un popor prăpădit.

Iși au și popoarele prăpădiți lor, cum sînt și între gașteni. Sunt popoare sanătcase, voinice, în înflorire, așa ca bărbatul cel în puterea vieții și care își știe grija sănătatea. Și sunt popoare pornite pe povîrnișul prăpădului, ca omul cel dat trîndăviei, lenei și beției.

Un astfel de popor e poporul rutean (viță rusească) flător o parte în Ungaria, altă parte în Austria (în Galizia). Acest popor s'a prostit cu totul, s'a stricat, s'a dat beției și mai trăește numai așa de pe o zi pe alta, ca omul decăzut în beutură.

Aici în Ungaria e cel mai prăpădit între popoare, — și de aceea și face magiarizarea așa mare spor la Ruteni ca la nimeni alții! Ei ne-aduseră și episcopia greco-catolică maghiară pe cap. Că ei s'au plecat numai debitocește episcopilor maghiaroni și dascalilor de stat, și fiind ei greco-catolici și sporind o șil ungurește pentru ei a venit guvernul la gîndul a face o episcopie greco-catolică maghiară, care să-i înghiță de tot! Și, cu o cale, au venit la gîndul, că vor face aceea episcopie și pentru Români gr.-cat cari știu ungurește! De nu erau însă așa de prăpădiți Rutenii, noi nu ajungem a avea episcopie asta care să ne facă și nonă altă val.

Că poporul rutean să prăpădește, și la noi și în Austria, să vede și dia încheerea numărării de popor ce s'a făcut de curînd în Austria. Iată ce arată aceia numărare:

Că Nemții au sporit în Austria cu 8 și jumătate la sută (după fiocare o sută de Nemți cîți erau acum zece ani, azi sînt 8 și jumătate mai mult). Cehii au sporit cu 8 și ceva; iar Rutenii cu numai 4 și ceva. În Bucovina unde Rutenii trăiesc cu Polonii la un loc, au sporit numai 2 și jumătate la sută.

Socialiștii din Orăștie.

Iată un popor scris peririi. Durere, pentru nebleznicia lui, avem nite de suferit și noi Români.

„Iată un popor scris peririi. Durere, pentru nebleznicia lui, avem nite de suferit și noi Români.“

vor ținea Duminecă în 28 Iul. adunare poporală de protestare contra felului cum să plănuește legea cea nou de vot. Adunarea va cere votul universal cel adevărat, egal, secret, fără restrîngerii!

Fiindcă socialiștii din Orăștie sunt mai ales Români, ei, și după simțămintele lor, și după lămuririle date de foaia noastră, nu să socot pe sine numai membri ai partidului socialist, ci și al partidului național român, — arangeatorii adunării au rugat pe dl Dr. Vlad, fostul deputat al cercului și și astăzi deputatul inimilor românești, — să meargă și dsa la adunarea lor poporală și să le zică citeva cuvinte. Dl Dr. Vlad,

avînd în vedere că printre socialiștii români din Orăștie sunt mulți cari ca alegători l'au spriginit cu votul lor în lupta duse în acest cerc, — le-a făgăduit că va merge la adunare și le va vorbi ca la frații Români, cu cari am fost și voi a rămînea frați și spriginitori!

Așa adunarea poporală din la cale de socialiștii români din Orăștie pe Duminecă, va avea o însămnătate mai mare decît cele de până aci, și dacă timp va fi priincios, ea va și reuși frumos.

Din Raportul mare.

ni-se scrie, că cele publicate de noi în numărul trecut în articolul din fruntea foii, nu redau întru toate bine stările din jurul „băncii ungurești“ din sat. Iacă cum stă lucrul:

Membri la bancă (avînd „acții“) sunt vre-o 18—20 unguri, că atîtea familii au de toți în sat și toți sînt datori la bancă și astfel sînt „membri“ ai ei. Români sînt însă peste 100 de însi!

Bani depuși în bancă, ungurii nu au nici o para-chioară, iar Români au depus peste 40.000 coroane!

Așadar și ca deponenți și ca datorași, Români însemnează de zeci de ori mai mult decît Ungurii la această bancă.

Totuși acum 3 ani conducătorii „patrioți“ ai băncii, au hotărît în ședința direcțiunii, că două din trei părți a venitului curat să se folosească pentru scopuri culturale naționale ungurești, anume pentru biserică lor și pentru o casină ungurească, și numai a treia parte să se dea și Românilor pentru biserică.

Unde e aci dreptatea? De aceea s'au snpărat Români și au amenințat cu ieșire din bancă și cu rupere de ea! Și numai după împotrivirea lor, conducerea dela Pesta n'a întărit „împărțala frățască“ a celor de aici. Acum fiindu se lucrul de nou nainte, s'a hotărît, că dară să se dea în părți de o potrivă, atîta Ungurilor cît Românilor, fiecărora pentru biserică lor. Dar e poate asta dreptate? Cînd vedem că tot venitului băncii e de pe Români, și totuși din acela să țin slojbași numai unguri la bancă, să poată protecoale numai ungurești, și în direcție sînt atîta unguri cîți și Români, — noi s'o socotim asta de dreptate?

S'a scris că la lutemeerea băncii a lucrat învățătorul ungur și notarul. Adevărul e, că învățătorul și cu socral cea popa ungurească iar notarul n'a fost de părerea lor.

Așa ni-se scrie, ca o întregire a celor scrise în numărul nostru trecut.

Care va să zică, lucrul e încă mai prost decum îl spuneam după o știre ce o avusem mai mult.

Și mai viu reese acum încheierea ce am tras din acel articol: Cu acești oameni volnici și lacomi, nu putem lucra împreună!

Din pildele lor.

Foile din Pesta dela 24 Iulie aduc următoarea știre:

Un întreprinzător Neamț, proprietar al unui circ mareț, a înaintat cerere la orașul Pesta, să-i deo voie a veni cu circusul sen pe timp de o lună de zile. Statul orașului a respins cererea germanului.

Așa da, înțelegem și noi a fi naționalist și patriot. Tot ce e strein, nu să strîngi la piept, ci îl respingi chiar înainte de a-l vedea! — deși de bună samă că acel circ era un circ vrednic a fi văzut.

Oare noi așa facem cu cererile ce ne vin dela ei pentru cîte toate? Aș! Le vîrșăm bani în teatrele lor, în concertele lor, în prăvălii și peste tot locul! Chiar și în Poiana-Sibiului li primim și mergem de le dăm bani la sâraccii „artiști“ maghiari!

Nu suntem oare noi în stare a învăța nimic din purtarea acestor concetățeni respingători a tot ce e strein?

Din Despărțămîntul Deva al „Asociațiunii“.

În 14 Iulie Despărțămîntul Deva al „Asociațiunii“ a ținut adunarea gen. cerouală în comuna Nevoieș. Din partea comitetului a ieșit dl director al Despărțămîntului Dr. I. Dobre, protopop și Dr. E. Tătar, adv. Comitetul a fost primit cu pompă în fața bisericii de un frumos număr de țărani și țărance, și salutnt de dl preot I. Șinca.

După slujba dzeiască, la care dl protopop a ținut poporului și o frumoasă cuvîntare, s'a început ședința. Dl Dr. Tătar, ca secretar al Despărțămîntului, a cetit darea de samă a comitetului, — apoi a ținut o prelegere plină de învățături folositoare despre „Cum să-ți aperi dreptul“, — apoi dl Director a împărțit poporului un număr mai însemnat de Cărticele primite dela Conducerea Asociațiunii, — vorbind poporului despre folosirea învățaturii ce le poate scoate din cetirea de cărți alese.

Din acest prilegîn țărancele române din Nevoieș au arangiat o expoziție de lucruri de mână sub conducerea doarei Valeria Șinca. Cei doi față s'au dus de au privit lucrurile expuse, și apoi au juriu a hotărît care din ele sînt cele frumoase și frumoase care le au merit li s'au împărțit mai multe premii în semn de răsplătă a hîrniciei și istețimii lor. Au fost premiate următoarele țărance: Victoria Rădu pentru cusături pe cămeși și țesături de perini, Maria Anghel

pentru cusături ajour în alb, Ana Radu și Maria Diniș pentru țesături de culmare, Sofia Savu pentru țesături de fund de perini, Floarea Popa pentru covor și Ana Savu pentru țesut de măsurită.

Să nădăjdum că bunela îndemnuri date de trimișii marelui nostru asezămînt cultural, „Asociațiunea“, vor prinde și vor rodi în poporul nostru din numita comună.

— O întâmplare neplăcută a tulburat înctva pacea sărbării culturale. Oamenii, în bunul lor gînd față de oaspeții ce le vin, s'au pus să-i primească și cu pușcături de piulițe (treascuri). Un țaran umblînd pe dinaintea unei treasc pe cînd altul li dădea foc, a fost rănit rău în partea stîngă a obrazului. Să află în spital, și, după părerea medicilor să va vindeca. Dar întâmplarea nenorocită, a tulburat totuși seninătatea sărbării.

Din străinătate.

Turcia în flacări!

Tulburările în Turcia sînt tot mai îngrijitoare. În Albania revoluția cucerește tot mai mult în șirele armatei Insași! Armata trimisă contra răsculaților, să împretinește cu acea, apoi batalioane întregi trec pe partea lor. În 22 Iulie au spînzurat pe un major pentru că nu voia să treacă și el cu batalionul sen pe partea răsculaților!

— În Ghiakova o divizie întregă trimisă de guvern contra răsculaților, a trecut la aceia.

— Garnizoana din Pristina s'o resculat. Comandantul ei a fugit la Üsküb.

Și așa și pe aiurea. Guvernul nou nu știe ce să mai facă pentru readucerea ordinii.

— În Tripolis Italianii au bătut iară pe Turci în un loc. E vorba că să va încheia pace și cu Italianii, că nu mai e modrn a purta războiul. Guvernul are lucru destul acasă în împărăție.

Din America.

Soarte de muncitor în America.

Acum șeaze ani George Smith, un Neamț din Cleveland, și-a perdut toate degetele dela mîna dreaptă în fabrica „Cleveland Foundry Co“. După ce s'a făcut bine, fabrica i-a dat iară de lucru, un lucru mai ușez, cum a putut așa cu o mână.

În una din zilele trecute, lucrînd la o mașină, și a băgat mîna stîngă să scoată o bucată de fer, crezînd că va putea scoate la timp mîna cu ferul, după cum era și făcută mașina. Nenorocitul a alunecat înse, și până să se prîndă de ceva ca să se țină, a venit cu țîțul dela mașină și i-a tăiat și degetele dela mîna stîngă, lăsîndu-l schilav de tot!

El a fost dus la spital unde se va vindeca. Dar vei de el. Și e doar abia de 23 de ani! Are nevastă și un copil!

După ce a fost operat și s'a putut desmetici din somnul în care îl adormise doctorii, a început a se întreba, ce va fi de el acum fără degete?, cine li va da lui de mîncare și la copilul, și nevasta lui?..

Doctorii l'au mîngălat însă, că compania li va ajuta cu ceva ca să poată trăi... Cu ceva poate, dar cu destul nu!

Farkas a venit la Orăștie după ouă?

Socialiștii din Orăștie să pare că nu cunosc bine oamenii ori li cunosc mai bine decît noi, — căci Dumineca trecută cînd a intrat „dipotatul“ lui Tisza, Farkas, (pe tatăl-sen îl chiamă și acum Wolfner!), ei au gîndit că jidovul vine după ouă, — și gîndind că dacă-i dela Pesta, apoi le plătește mai bine ca jidovii de aici din oraș, — i-au eșit în cale cu o grămadă de ouă, grăbindu-se a i-le arunca în „hinteu“, așa pe nenumărate, și nădăjdînd că el li-o plăti apoi cu omenie. Dar s'au înșelat. Jidanul pestan a luat ouăle în hinteu, pe unele le-a mai lipit și pe dinafară pe hinteu, o parte din ele le-a dat în brațe fabricantului de spir Schulleri, care fi însoțea cu căruța, — și au primit ouăle dela socialiști, dar de plătit nu le-a plătit, poate pentru-că multe erau cloocite!

Socialiștii s'au înșelat. Jidovul acela n'a venit să adane ouă, ci a venit să-și țină „darea de samă“ ca „dipotat“... După ce le-a luat ouăle, împărțindu le cu ortacul Schulleri și cu căpitanul de poliție, — s'a dus să țină bîsadă în sala dela hotel „Transsylvania“. Dar vai de ea dare de samă.

Deși căpitanul de poliție și profesorul Göög (jumătate ungar jumătate român renegat) au umblat cu automobilul pe sate doar adună Români, — totuși n'au putut aduce deolt niște primari rătăciți, cel din Șibot, din Pișchinți, din Cugir și încă cîțiva, și vre-o 10 țărani aduși de primari fiecare avînd vre-o speculă ceva. Cu Sași, cu Unguri, cu jidani cu tot, abia au luat parte 150—160 de închinători lui Farkas și politiceii tisziste. Ungurii cu căpul mai liber s'au ținut departe de domnu „dipotat“, căci sînt și ei seîrbîți de politica pe care el o sprigînește.

În sală au străbătut apoi socialiștii din lor, cu doi tovarăși ai lor veniți din Pesta, și deciteori adunătorul de ouă spanea cîte-o vorbă de halea cu coarne, îl întreprăeau, li contraziceau, strigau pe el. Așa că toată vremea vorbirii a fost o larmă și tulbureală.

Trimișii socialiști I. Flueraș

redactor socialist în Pesta și George Nistor din Peța, au cerut și ei cuvînt, că voiau să arate ascultătorilor cu ce boroboațe săbaticone li Indoapă acest sol al lui Tisza volnicul, — dar în loc de cuvînt, li s'a dat arest! Căpitanul de poliție i-a arestat și pe mulți socialiști i-a scos afară din sală. A fost un scandal frumos.

Tot așa au voit să aresteze pe d. I. Crețu și P. Herța, și numai pentru încunjurarea scandalului mai mare, că se ridicase socialiștii în apărarea lor, i-a lăsat în pace, scoțîndu-i însă din sală.

Farkas a toroit ce-a toroit ungurește și nemțește, — iar oilor rătăcite românești cîte erau de față, a pus să le tragă dinții în o limbă românească ca vai de ea, ghiciți cine? — Dr. Aurel Tinou, dentist în Orăștie, om ce nu e nici alegător!.. Ce o fi speculînd acest domn dîndu-se pe sine de clește de tras Românilor măsele în mînile lui Farkas-Baksay și soții?

A urmat un papricaș, din care au gustat și cîțiva din Români cei nesătui ori nebleznici, aduși cu ghilțul, ca să fie de rușine cinstițului neam românesc din acest ținut. Să le stea în gît.

Cum să abonează

„Libertatea“

cu adausele sale: „Foaia Interesantă“ și „Bobîrnacii“

Prețul foii „Libertatea“ cu toate 3 adausele ei este pentru cîrturari 10 cor. pe an, 5 cor. pe 1/2 an.

Economilor

o dăm cu următoarele prețuri scăzute:

„Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“, împreună,

numai 5 cor. pe an!

sau 2 cor. 50 fl. pe jumătate de an!

Foia de glume „Bobîrnacii“ să trimite numai economilor ce o cer și plătesc pentru ea 1 cor. pe an pe de-asupra. Economii cari vreau să le aibă dară toate 3 foie, trimit 6 cor. pe an.

Și mai ieftine

să dau celor cari cer cel puțin 5 rînduri de foi pe-o adresă: Acestora să dau: „Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ numai 4 cor. 40 fl. (adecă cu 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, cu 22 cor. pe an, sau 11 cor. pe jumătate de an). Sau cîte 5 cor. de cu foia de glume cu tot.

„Foaia Interesantă“, singură:

„Foaia Interesantă“ pentru tineret, feciori și fete, trimitem și fără „Libertatea“, și anume:

Dacă ni se cer cel puțin 5 „Foi Interesante“, la un loc pe o adresă, merg oscibile pe adresa cu le-a cerut, trimițînd 5 cor. pe an sau 2 cor. 50 fl. pe jumătate de an pentru ele.

Cei ce cer înseă numai 2—3 „Foi“ singure, acela să se alătore cu bănușii lor la un cetitor care are „Libertatea“ și le vom trimite foile lor în „Libertatea“ lui, avînd ei a și-o duce dela el.

Viitorul meserieşilor în Orăştie, e al Românilor!

A ieşit de sub tipar darea de samă asupra şcolii de meserii în Orăştie pe anul şcolar 1911/12. E arătată în acest raport mişcarea din această şcoală în toate privinţele: La care meserie clii învăţăcei sunt; acei învăţăcei în ce clase ale şcolii de meserii au fost aşezaţi; ce şcoală au avut înainte de a intra la meserii; de ce religie sunt şi de ce naţionalitate, — şi tot ce e a să şti despre ei.

Şi, spre bucuria noastră a Românilor vedem, că — *viitorul meserieşilor în Orăştie şi jur, e, cu toată siguranţa şi zi de zi mai mult, — al Românilor!*

O vedem asta şi din următoarele date:

Au cercetat în decursul anului şcolar trecut această şcoală (şi trebuie să o cerceteze toţi!) de tot 219 elevi, învăţăcei. Dintre aceştia au fost:

Români	161.
Unguri	39.
Saşi	17.
Cehi	2.

Care va să zică (faţa de 48 învăţăcei unguri cu saşi cu tot, avem azi tocmai de 3 ori atîta învăţăcei români! Şi doar nu s deoit 6—8 ani decînd învăţăceii români erau numai atîta clii ceialalţi la un loc.

Ne bucură mult că stăruinţele cărturarilor neamului nostru, făcute cu graiul şi prin scris pe lângă poporul nostru, de a îmbrăţişa meseriile şi negoţul, prind în chip tot mai vădit, prin ce să pregăteşte un viitor tot mai frumos vieţii româneşti în Orăştie şi jur, — şi prin ea vieţii neamului nostru peste tot.

Acelaş lucru să-l facă poporul nostru pretutindenea: să-şi dea cu dragă inimă oopîii la meserii şi negoţ, — şi anume nu pe cei mai slabi, ci pe de cei buni! Vorba: „Dacă nu-i fi bun de carte, te dau inaş“ — e o prostie! Ce-l care nu-i bun de carte, nu-i bun nici de „inaş“, că iese din el un măestru slab, care va duce o viaţă amară! Dă băiatul cel bun la o meserie bună ori negoţ, şi vei face din el un om fericit! Cu cît e mai deştept, cu atît să ridică peste ceialalţi măestri şi neguţători, şi va fi un om fericit! Mai fericit ca mulţi scriţascrîta pe hirtie de prin cele cancelării!

Avîntul nostru al Românilor din Orăştie, e ajutat mult prin frumoasa sporire a meseriaşilor români şi a neguţătorilor.

*

— Un lucru însă nu-l putem trece sub tăcere. Deşi Români sunt ca măestri aşa de număroşi în oraşul nostru şi şcoala de meserii în Intîia linie pe ei li priveşte, — totuşi în comisia conducătoare şi supraveghetoare a şcolii, nu avem

printre 7 membri, nici un Roman! Abia de cassar au ales pe dl Rudolf Brassai, dar în comitet pe nime!

Nu îşi arată oare ortacii Saşi şi Unguri prea tare dinţii prin astfel de alegere a comitetului şcolii, comitet, care are să poarte grijă de soartea şi învăţătura alor 161 şcolari români, şi abia 58 ne-români?!

Zborul lui Vlaicu la Lugoj.

Asupra zborului lui Vlaicu la Lugoj celîm în „Drapelul“ un articol mai lung plin de însufleţire, — din care dăm şi noi părţile de căpetenie. Iaca ce scrie ziarul lugojan:

Cuvinte nu vor putea spune, ceea ce inima noastră simţeşte, cînd cu mintea căntăm să ne închipuim de nou minunea zilei de duminică!

Tu Vlaicule al nostru, mii de guri te-au preamărit, mii de ziare ţi-au cîntat osanale, ai noştri şi străinii deopotrivă te-au proslăvit, totuşi Duminică ai întrecut orice închipuire a noastră. Aşa de măestos, aşa de cuceritor n'am îndrăznit noi, bieţii oameni năcăjiţi, să ne închipuim zborul tău!

Deşi ploaia de dimineaţă, care în unele părţi din Banat a fost mai vijelioasă, a opăcit pe mulţi doriitori de a veni la Lugoj, totuşi de pe la ceasurile nouă dimineaţa au început a să ivi pe uliţele Lugojului românesc publicul sosit din afară cu trenurile. Erau mai ales cărturari din feluritele centre Bănăţene: dela Bocea, Orşova, Reşiţa, Oraviţa, Verşet, Biserica-albă, Ciocova, Buzias, Receaş, Făget, Băile Herculane, Caransebeş şi ţăranii veniţi din depărtări mai mari.

Caransebeşenii au sosit cu tren osebit al lor, iar ţăranii din jurul Lugojului pe jos, cu trenul şi mai ales cu trăsuriile.

Nici nu bătuşe bine ceasurile două, cînd lumea o pornise grupuri-grupuri spre locul de zburat, cam 3 kilometri depărtare de centrul oraşului.

Au venit de timpuriu la faţa locului de zburat ziaristii, pentru a putea vedea dela început întreaga desfăşurare a zborului. În acelaş timp sosiau în şiruri albe, ca cei dinţii din public, cei obişnuiţi să mînece: ţăranii şi ţărancele noastre, în minunatele lor haine de sâr-bătoare.

Venitan clii au putut să scape în această vreme grea a lucrului din părţile cele mai îndepărtate ale Banatului, cu preoţii şi învăţătorii lor în frunte. Cete, cete, se apropia apoi publicul locurilor rezervate, cel al lojelor, şi oficerii aşezaţi în dreapta hangarului (şopronului cu maşina).

Intr'acea Vlaicu în hangar dă drumul în două rînduri motorului spre a vedea de merge bine. Ion, fratele iscusit, învîrte de vre-o două ori o helice, cîteva plîituri, benzina se aprinde, un vuet puternic stră-

bate largul cîmpiei, motorul e în plină lucrare. Auzim şi înţelegem şi noi cei de afară, că merge fără greş. După oprire se aude Vlaicu spunînd celor deaproape, că „maşina“ îl asculta bine! „Mă băieţi, azi tai toate sborurile mele de până acum“ — le zise voios.

Se apropie orele cinci. Sosirea publicului nu mai conteneşte. La marginea oraşului lumea mai seracă din stradele laterale, bătută de nefericirea potopului dela Rusalii, să aşeează zid spre a putea vedea şi ea sborul. În dealul viilor la biserica grofului, era adunat un mînnunchi de privitori fără bilete. În lăuntrul cordonului tras de militari, erau bine peste 6000 privitori. Ne-a bătut la ochi şi aici, ca şi la Arad, ipsa publicului strein...

Cu cîteva minute înainte de 5 intrarea publicului pe locul de zburat, este oprită. Peretele din faţa hangarului să desface şi privirea publicului, care numai cu greu poate fi ţinut îndărătul sîrmei, este uimită de o minune de maşină frumoasă. Cîteva secunde şi, îmbrăcat în costumul de pilot (zburător), păşeşte plin de încredere Vlaicu spre nacela maşinei.

Vlaicu mai rosteşte odată ochii peste toate încheeturile maşinei şi să aşeează apoi liniştit în nacelă (luntriţa de sub maşină). Ion desface drapelul tricolor din capul maşinei, învîrte de două ori helicele de dinainte, benzina să aprinde, helicele pornesc a să învîrte nebune, Vlaicu rosteşte comanda, flacăii dau drumul bălaurului, care porneste apoi într'o clipă, uşor, fără nici o întârziere sau svîrcnire. Alesrgă pe roţile sale subţirele ca picioarele paserilor, abia vre o 15 m. şi deodată să ridică dela pămînt înălţîndu-se lin, sigur şi uşor ca o pasăre, însoţit de privirile scîldate în lacrimi şi de uralele privitorilor mişcaţi.

Şi începe un sbor aşa de măreţ, cum nici unii n'am îndrăznit să ni-l închipuim. N'am văzut zborurile lui Vlaicu în altă parte, totuşi îndrăznim a spune că zbor mai frumos, mai desăvîrşit, decît acela care să desfăşura acum înaintea ochilor noştri, nu ne putem închipui! Era atîta siguranţă în el, încît ne părea firesc ca şi zborul unei paseri!

Ajuns în înălţimi, Vlaicu îsi dirigează maşina spre deal: în plin sbor deodată se întoarce ca în călcîi îndărăt spre hangar, înaintînd alătura cu publicul pe care-l salută acum purtîndu şi cîrma numai cu stînga.

Dincolo de hangar o coteşte la spatele publicului, spre biserica grofului din dealul viilor, ocolînd-o pe aceasta, ca să-l vadă şi cei adunaţi acolo fără plată. De acolo se avîntă spre oraş la publicul îngrămădit pe drumul Tapiei, ia linia Timişului şi iese dealungul lui de cea parte a oraşului spre Coştei. Începe o serie de manevrări: din cele mai măreţe. Ocoleşte în nu-

meroase cercuri, cu întoarceri drăşneţe, cîmpul liber din faţa publicului. Să urcă sus la 400 m de acolo în mişcare şerpie îşi pîdeşte de 3 ori maşina înainte în semn de salutare a publicului, care bucneşte în urale vijelioase.

Ajuns în apropierea Timişului trece peste turnul bisericii din lojogojel spre Cliciova. Acum abia mai vede în depărtarea zării. Luni ca ţintă creasta dealului, înainte de-alungul ei până în lature zburat, să întoarce la vale public care-l primeşte cu urale însufleţite. Vlaicu salută, apoi zboară cînd în plină iuţală, cînd încet tot, aci să înalţă, aci să coboare să întoarce roată, zboară culcat pe o lature, o ia apoi peste hangar spre Hezeriş, ca să treacă peste rîul vililor frumoase dela poartă viilor, cari îl găzduiseră cîteva zile cu atîta drag, să perde departe peste Silha şi Coştei, întoarce peste bărcile militare, să coboare tot mai jos, până ce ajunge în faţa pămîntului şi să dă jos lin, frumos, fără nici o zvîrcnire, pe locul ce singur şi-l alesese înainte de înălţare.

A fost un zbor de 41 minute atîngînd 400 metri înălţime şi parcurgînd o cale de 75 kilometri.

Publicul aleargă însufleţit înaintea maşinei. Ori-ce ordine încează, fiecare să îmbulzeşte să vadă pe Vlaicu, a cărui mişcare subţea să putea celi din ochii săi înlacrimaţi şi din toată faţa lui. Multimea vrea să-l ridice pe umeri Vlaicu însă să împotriveşte şi să însoţeşte până la hangar maşina bunul să pretin, pentru a o feri de întâmplări. Abia după-ce această ajunge la adăpost, izbutesc cîteva inşi a l arăta de pe umeri multimei, care nu-şi putea lua ochii de pe el.

În mijlocul însufleţirii, fetiţa drăgălaşă a avocatului Dr. G. Dobrin Elenuşa, îmbrăcată într'un mîndru costum naţional, predă zburătorului o cunună de lauri de argint purtînd pe ea scrisoarea: „Lui Vlaicu, Cuceritorul Văzduhului Femeile Române din Lugoj, 1912.“

Abia tirziu s'a împraştiat publicul spre a-l vedea din nou pe Vlaicu seara la „Concordia“ şi la cafenea „Corzo“ unde însufleţit tinerime lugojană i-a dat o preţ frumoasă serenadă.

Luni dimineaţa dl Vlaicu a plecat peste Ilia la Hăţeg, unde să zbură Duminică în 28 l. c.

Correspondenţă.

Din Rodna-veche.

În 13 Iulie a. c. (a doua zi de Sănpetru), în legătură cu sfinţirea steagului Reuniunii Pompierilor Români din Rodna veche, s'a dat producţie teatrală, nrmată cu Privitori au venit în număr semnat, — inteliginţă şi popor,

aşa că nu i mai încăpea sala şcoalei confesionale, — deşi, după măsurimea comunei, ei au fost puşini.

Diletanţii ne au mulţumit pe toţi, executându-şi îndestulitor rolurile.

Tineretul a cîntat cîteva cîntări populare; a declamat foarte reuşit dşoara Aurora Bozga, oficiană de bancă, poezia „Noi“ de Octavian Goga, plăcînd mult ascultătorilor. A fost însufleţit aplaudată şi i-s'a dat un buchet de flori. A urmat apoi piesa: „Vlăduţul mamei“, jucată de tineretul din popor.

Laudă tinerilor setoşi de înaintare, cari jertesc orice şi s'ar putea face mult cu ei, de ar fi băgaţi în seamă mai cu din-adinsul de către cei chemaţi. Dar, durere, asta cam lasă de dorit.

Spre marea noastră mahnire însă, nu ne-a fost dat, să ne rămînă această zi netulburată, neamărită. A trebuit şi aici să-şi joace dna notăreşă, printre cei cîţiva unguri, — puteai să-i numeri pe degete, — „csárdás“-ul. Era plină sala de „domni“ de ai noştri şi o voce de protest nu s'a auzit. Lucrul a fost pus cu viclenie la cale: muzicanţii au început „Someşana“ şi hop îndată după ea ciardaşul, aşa că, fără a băga de seamă, şi dintre economii fruntaşi au toparit unii în ciardaş. Cei mai cu simţ s'au retras. Noi sotrbiţi până în adînc a trebuit să părăsim sala.

Dintre participanţi.

NOUŢĂŢI

Două producţiuni.

— Teatru Bănuşiu şi Concertul Mărcuş-Crişan. —

Săptămîna trecută publicul român din Orăştie a avut plăcerea a lua parte la două producţiuni, la cari ne stăteau în faţă puteri artistice mai presus de cele obicinuite la producţiunile noastre româneşti. Două într-o săptămîină, iar incolo luni întregi nici una. Şi cît de mult am fi dorit noi, ca să primim pe cele două mici trupe de artiştii, cu mult mai bine decum le am putut primi. Şi dacă mai mult nu s'a putut, vina nu e a noastră, ci a celor ce puteau arangea mai fericit şirul în care să urmeze a să duce trupele, decum au arangeat-o.

În deosebi ne-a părut rău că trupei Bănuşiu nu l-am putut face reclamul de lipsă şi pe care bucuros i-l făceam, de ne dădea răgazul trebucios. Dar lucrul a venit aşa de-a valma că ne-a încurcat: Pe cînd trupa Mărcuş-Crişan era deja anunţată, a venit aviz dela dl Bănuşiu, că vine şi dsa cu 3 zile nainte a celor. I s'a scris dlui Bănuşiu să aibă bunătate a veni după Mărcuş cu vre-o săptămîină, ca să putem face avizările de lipsă pentru jur şi să le pregătim o sară bună. Eram siguri că va primi rugarea, în interesul propriu al trupei. Răspuns însă n'a venit decît după ce noi scosesem şi trimisesem nu-

mărul de foale în care-i mai puteam face reclam. Şi răspundea că nu să poate: să ţine reprezentaţia în ziua ce au anunţat. Nu mai puteam ajuta. Aşa apoi, ne-a părut tare rău că au avut o sală cu abia pe jumătate atîta ascultători pe cîţi i-am fi dorit şi ar fi putut avea.

Iar asupra producţiilor însăşi, iată cîteva cuvinte pe care le putem spune:

Teatru cu declamaţiuni a trupei Bănuşiu a reuşit în unele puncte foarte bine, dar în unele a lăsat de dorit.

Piesa „Jertfa“ a scos la iveală întreg frumosul şi cuceritorul talent în dezvoltare al dşoarei *Mariosra Dima* care ni s'a înfăţişat ca o artistă ce promite mult. Dacă ne e lertată o asemănare, putem spune, că în curînd va fi o aşa forţă a scenei române, ca odinioară dşoara Olimpia Braşoveanu, mai tîrziu dna Bărsan. Şi vocea plăcută şi dicţiunea curată şi mişcările şi gesturile şi figura, toate vădesc pe artista de viitor, care înveleşte sau înduioşează, produce mişcarea dorită în sufletele privitorilor. Dşoara *Aurelia Poparadu* şi a jucat asemenea bine rolul de mamă a nefericitei sale fiice logodite, — doar că prea vorbeşte încet, încît ascultătorii pot prinde prea puţin cuvintele ce rosteste, ceea-ce scade din efectul dorit al jocului. De altfel să vede că are plăcere pentru teatru, înţelegere şi multă voinţă, — iar şcoala pe care abia a început-o, va face din dsa o bună teatralistă. — Asupra jocului dlui *P. Bănuşiu* a trebuit să ne arătăm cea mai deplină mulţumire, dacă ar fi şi dsa un începător. Ştiînd însă cine e, că e directorul artistic al Societăţii noastre de teatru, în slujba scenei acum de vre-o 5 ani de zile, — laudele ni se opresc în penă. Dela dsa am fi aşteptat o păşire şi o predare deja de „artist bătrîn“, sigur, leger, cu rostire plină şi curată, din care să poată gusta şi ascultătorii din fundul salei tot cuvîntul, — lucru care, durere, nu s'a întimplat, ci şi cei de aci de nainte, în şirele prime, nu-l înţelegeau şi nu puteau gusta farmecul piesei acesteia atît de duioase, pe care numai dşoara *Dima*, a ridicat-o ca să nu cadă cu totul. Ni-s'a spus că dl Bănuşiu e rău dispus, văzînd lipsa publicului. Dar asta nu trebuia să-l indisponă, doar pe dsa nu-l priveşte reuşita materială a producţiilor, dsa e numai solul cultural al Societăţii noastre de teatru, şi trebuia să joace şi naintea celor puşini aşa ca să-l îndrăgească, pe dsa şi Societatea ce ni-l'a trimis pe scenă.

Dşoara *Dima* a farmecat apoi publicul prin 3 declamaţiuni foarte grele şi totuşi foarte reuşite, una din *Goga*, două din *Coşbuc*. A fost desăvîrşită ilcuitoare a gîndurilor şi simţirilor depuse de poezi în măstrele lor poezii. S'a văzut şi aci şcoala

bună pe care mult promiţătoarea dşoară o are.

În piesele comice s'a destins dl *Calmuski* bine cunoscut deja publicului nostru. A fost desăvîrşit în prezentare, în mimică în rostire, în toate. A plăcut foarte mult. Asemenea a fost bine şi dl *G. Cosma* în rolul dşale.

Dl *Calmuski* a şi declamat cîteva versuri şi a recitat unele monologe comice, fiind viu aplaudat pentru felul măestru cu care cucereşte pe ascultători.

Concertul dlor Mărcuş-Crişan a fost dela început pîn' la sfîrşit un triumf al simpaticilor artiştii. Fiînd mai cu răgaz vestit acest concert, a şi fost cercetat mult mai bine. Iar cei ce l'au cercetat, s'au dus unul ca altul desăvîrşit mulţumiţi de cele două ore petrecute în ascultarea tinerilor artiştii. Dl *Mărcuş*, cu vocea-i puternică şi clară, umple în toate ungherele ei şi o sală mare ca cea a noastră dela Orăştie şi e o plăcere să-l ascuţi, cu cît farmec şi cu cîtă artă înaltă cîntă. Dl *Crişan*, bariton dramatic, cu vocea-i dulce să furişeză la inimă şi place negrăit de mult. Asemenea promite mult şi dşoara *Aca Barbu*, care va ajunge a fi o cîntăreaţă mult apreciată şi pianistă distinsă.

Am avut două seri plăcute, pentru cari publicul nostru din loc e mulţumitor iubiţilor artiştii tineri, — cărora le dorim pretutindenea izbînzii şi sprigin cît mai desăvîrşit!

Oameni noi la Orăştie.

Director la „Ardeleana“ a fost ales în şedinţa din vinerea trecută, în 19 Iul. a direcţiunii, dl *Dr. Oct. Sglimbea*, azi director la „Cassa de păstrare din Mercurea.“ — *De protonotar al oraşului Orăştie*, a fost ales în şedinţa de Luni, 22 Iul. dl *Dr. Const. Sotir*, c. adv. din Braşov. Dsa a fost ales cu unanimitate. Postul acesta fiînd rezervat Românilor, partidele celelalte, săsesc şi unguresc, nu şi-au pus candidatul la el.

Căpătăm astfel doi oameni noi la Orăştie, cari amîndoi fiînd cunoscuţi în cercurile în cari au trăit şi au muncit pîn' acum, ca bărbaţi tineri zeloşi, ambiţioşi, rîvnitori şi buni Români, — legăm şi noi cele mai frumoase nădejdi de venirea lor în oraşul nostru.

Logodnă. Dl *Dr. Romulus Boca*, avocat, Orăştie şi dşoara *Iuliana Vajna*, Oradea mare, fidanţaşi. — Sincere felicitării!

Vlaicu la Haţeg zboară acum Duminică în 28 Iulie n. Aflăm că i-s'a dă tot spriginul şi de deregătoriile politice, cari vor închide drumurile spre locul de zburat pînă departe, — ca cei ce nu plătesc, să nu să poată apropia de locul de zbor şi să nu-l poată vedea, decît luîndu şi bilet de intrare, cum să şi cuvîne!

Vlaicu la Orăştie! precum aflăm, după Haţeg, d-l inginer *Vlaicu* va veni să zboare la Orăştie, pe Duminică în 4 August! Ne bucurăm din inimă de vestea aceasta.

Atentările să încep astan în 12 August în toată ţara. Vor fi luăţi la miliţie mult mai mulţi feciori ca în trecut. Va fi acum cam slab fecior cel ce va scăpa, ori mare noroc va avea.

O sărbătoare culturală de mare însemnătate se va desfăşura Duminică în ziua de 4 August st. n. în comuna *Sin Mihail* de lângă Turda.

Despărţămîntul Turda al Asociaţiunii şi al Societăţii pentru fond de teatru român, îşi va ţine adunările generale în comuna asta primejduită de vînturi streline, unde poporul şi-a părăsit postul şi vorbeşte o limbă mes-tecată.

Corul plugarilor din Turda va cînta cîteva cîntări româneşti alese, — apoi se va preda o piesă teatrală, se vor spune disertaţii, la cîna comună vorbiri însufleţitoare, toate potrivite pentru ca să înalţe simţămîntele acestui popor părăsit, aducîndu-l în braţele dragostei de neam!

Nădăjduim, ca atît poporul cît şi inteligenţa din împrejurimi va fi la culmea chemării, dînd sprijinul cuvenit.

Femeile ca muncitoare răzbat tot mai mult pe tîrîmurile pe cari pînă nainte vreme să vedeau numai bărbaţii lucrînd. Bine înţeles femeile să îmbulzesc şi ele după lucru, fiîndcă prea multe din ele rămîn nemăritate şi aşa neajutorate în viaţă.

În Germania de pildă, e acuşi de necrezut ce multe femei au răzbatut a şi cîştiga slujbe şi locuri bune de lucru, după care pot să trăiască şi singure, fără a se răzima de viaţa unui bărbat. Sunt pline oficiile de postă, de tren, cancelariile advocaţilor şi a băncilor, de femei ce fac acolo pe funcţionarii, — dar mai ales pline fabricile de tot felul.

Aşa că azi în Germania nu mai puţin ca 9 milioane de femei îşi cîştigă pînea cu mâinile lor, şi dintre acestea numai jumătate sunt măritate, celelalte nu.

Moarte. Corpul profesoral dela gimnaziul superior gr. cat. din Blaj, aduce la cunoştinţă adermirea în Domnul a lui *Emiliu Viciu*, preot, profesor în penziune şi asesor consistorial, întîmplat Duminică în 21 Iulie 1912 în anul al 49 lea al vieţii şi al 23 lea al preoţiei. Odihnească cu dreptii!

Corabile în flacări. Deşi multora le pare lucru de neînţeles să vorbeşti de un foc în mijlocul mării, — e totuşi aşa. Prea multe corăbii ard pînă jos, şi apoi să

cufundă, fără a putea fi stinse. Căci așa o corabie, e mai mult ca o casă mare, e un oraș întreg, cu locuințe pentru mii de oameni; cu magazine de hrană, cu magazine de poveri, și au pe ele mărfuri cât în sute de prăvălii din un oraș. Așa apoi când focul apucă în un colț oarecare al ei, arde ca și cum ar fi prins a arde în o casă din oarecare uliță a cutărui oraș. Și precum în oraș uneori poți stinge focul, dar de cele mai multe ori nu, ci el potoape totul până jos — așa și pe corabie, uneori se stinge, dar prea de multe ori el merge până jos. Au năerii pompe de stins multe și bune, și s'gata de luptă cu focul, totuși uneori e peste putință a-l învinge, căci a apucat, a să vîri prin astfel de cotituri și goluri a corăbiei pe unde e greu de străbătut, fiind umplute cu fum și cu flăcări.

Mai nou să telegrafiază din Canea, că pe o corabie grecească, zisă »Paros«, a izbucnit foc în 21 Iulie, pe cînd corabia să afla stîlînd în port. Căpitanul și soldații corăbiei numai cu încordarea tuturor puterilor lor și primind și ajutorul altor corăbii din port, au putut opăci focul în partea din năpoi a corăbiei, ca să nu înainteze spre partea cu mașinile. De să aflau singuri undeva departe pe mare, — nu o puteau mînjui, — că luase foc citeva butoaie de benzin și acele împros-cînd totul în jurul lor cu materia aceasta ușor arzătoare, — flăcările să lătise în o clipă cu o repeziune de nelînchipuit!

Spre stare

Acesta e cel din urmă număr ce să mai trimite celor ce n'au trimis plata pentru foaie pe jumătatea a doua a anului!

Grăbiți cu trimiteria

Cununie. După Tinuca Mechin și Dl Alexandru Noss a vestesc celebrarea cununiei lor, ce să va ține în 30 Iulie n. în biserică gr-cat. din Tranis, Tranis, Trastia 1912.

Pentru Românii din Turda și jur. Înțelegînd din mai multe părți, că multe, din invitările pentru serată dansantă, ce să aranjază în Turda în 28 Iulie a. c. concursul trupel artistice condusă de cătră dl Aurel P. Bănușu, s'au pierdut pe la poștă n'au ajuns la locul lor, — pe calea a această invităm din nou publicul românesc și mai ales pe toți acela, cari n'au primit invitări, la această serată, de mare însemnătate. Comitetul aranjator.

Uniforma gimnaziului român din Brașov. Vețim pe căi pe cari li privește, că în 1-a Septemvrie 1912, toți stăruinți claselor V-VIII — delă liceul gr-cat. român din Brașov, vor fi obligați să poarte în uniformă și chipul.

Uniforma, să va fi făcută în toată de culoare vinătă închisă, și să fie întocmai ca modelul statutar de direcțiune.

Uniforma nouă obligată să plănuște cu gîndul, de a face peste putință luxal, ce adese ori s-a văzut chiar și la elevii săraci, cari își făceau haine de tot scumpe.

Directiunea

Manevrele cele mari, zise împărătești, au loc astan în Ungaria, pe coprinsul dintre Cizba, Seghedin și Timișoara. Tîm din 7 până în 12 Septembrie, și iau parte la ele corpurile de armată Nr. 4 din Budapesta, 5 din Cașovia, 7 din Timișoara și 12 din Sibiu. — adică 4 corpuri de armată! Va fi o manevră foarte mare. O conduce, ca comandantul cel mai înalt, Principele de Coroană Francisc Ferdinand, în locul împăratului.

Cite trupe vor lua parte la manevrele astea mari din Ungaria?

Lată cite: 80 regimente de infanterie (ceea ce face: 120 batalioane sau 480 companii), apoi 95 escadroane de husari, 280 tunuri și 150 mașini de pușcat (mitralize), apoi mai multe baloane și aeroplane conduse de oficeri.

Petrețeri

Reuniunea de cîntare și cîntări din Hadia, invită la Concertul împreună cu Teatrul cel va aranja Duminică la 28 Iulie n. în sala dlui Dimitrie Carcan din loc.

Producțiune Teatrul armată de joc se aranjază Duminică, în 4 August n. în sala hotelului »Riemer« din Teaca. Venitul curat este destinat pentru biserică gr-cat. română din loc.

Intelegință din Sîntimbru invită a Producțiunea teatrală ce aranjază Duminică, în 28 Iulie n. în școala confesională gr-cat. din loc. Venitul curat este destinat pentru fondarea unei bibliotecă.

Seră de declamație »Bala-dă« de G. Coșbuc prin ds. Leontina Selegian. Apoi să facă »Vrajitoarea« piesă populară într'un act prin: Silvia Mitrefan, Emil Selegian, Armizna Muntean, Samoil Mizza. — Să predă: »Bîrbat și Muere«, dialog comic, prin Emil Muntean și Leontina Selegian. — »Stefaniță Vodă« de Coșbuc declamat de Emil Selegian. — Pe urmă »Nasul«, monolog comic, declamat de Samoil Mizza. După producțiune, joc.

Intelegință română din Mureș și Uioara și jur invită la Petrecerea de vară ce o va aranja Duminică în 28 Iulie n. în Pavilionul din parcul orașului (Liget). Venitul curat este destinat pentru aranjarea internă a bisericii gr-cat. române, ce să edifice în M. Uoara.

Intelegință română din Mureș și Uioara și jur invită la Petrecerea de vară ce o va aranja Duminică în 28 Iulie n. în Pavilionul din parcul orașului (Liget). Venitul curat este destinat pentru aranjarea internă a bisericii gr-cat. române, ce să edifice în M. Uoara.

POSTA REDACȚIEI

Dsăle Remus Grama în Glasport Pa (America): Istoria de Bălcescu, ce o ceri nu să află, s'a gătat demult și nu a mai tîrîrit de nou nimenca. Ti-am trimis No 1 și 2, din »Eroii noștri« și vei primi și No 3 pentru bunățiu ce ai fost trimis după această istorie.

G. Popa în Chis. »Eroii« și s'au trimis. Credem că de ja i-al primit. Al. Anca în R. v. Acclajă răspuns. Nic. Jos. în Duda. Acclajă răspuns.

2 băieți, absolvenți de 1-2 cl. gimn. ori civile să primesc imediat, în prăvălia subscrisului ca practicanti.

Cu stimă

Ioan D. Bârsan. Sellște (com. Szeben).

Sigismund Dăné, măestru și de mașini, din Oraștie, fiind cuprins cu alte lucrări, își face de vânzare sau de închiriat:

Casa Nr. 30 din Strada Romoșelului, împreună cu prăvălia mixtă aflătoare în ea; — apoi

- 1 moară mică de mână pentru măcinat sare, rîșnită;
- 1 moară de făină cu piatră de 30 toli, pentru mînsare cu motor;
- 1 mașină mică de îmblătis sistem cu dinți, de mînat cu motor;
- 1 trier, 1 sfărîmător de cucuruz, 1 pompă pentru edificatori.

Toate cu prețuri favorabile.

(624) 3-4

Fărină, — Tărîțe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărîțe, vă recomandă în orice cantități, cu prețuri moderate.

Abraham Manó
(572) 11-15 Oraștie (Szászváros).

Mașină de treierat

cu Gepele mînată cu 2 cai, în stare foarte bună, sistemul cel mai nou, abia 2 ani folosită, este de vânzare la:

Danil Panfilie
(612) 4-16 Szászsebes st. Mare Nr. 21

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cum-păra cu bani gata toamna, mărfa de mână întie, — îmi face cu puțință a pune în vânzare

Vinuri bune,

curate, exclusiv din Ardeal, — pe lîngă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 56 fileri în sus. Felurite soiuri curate!

(571) 11-50 HANS STEPHANI
hoteller, Oraștie (Szászváros)

Edict de licitațiune!

Din partea subsemnatului scaun orfanal comitatens, să publică, că casa și curtea minorenților Eugen Roman și consoții, situată în piața comunei Săliște și cuprinsă în protoc. f. Nr. 16 A + Nr. ord. 1, Nr. top. 30, 31 și în protoc. f. 17 A + ord. 1 Nr. top. 32, să va vinde din mână liberă prin licitațiune publică în 2 Septembrie 1912 n. la 10 ore a. m. în cancelaria oficiului primăriei comunale din Săliște:

Prețul de strigare e 50.000 coroane, sub care preț realitatea nu să va vinde.

Doritorii de a lua parte la licitație au a depune în bani gata ori în libel de depunere un vadiu de 5000 coroane la mîna comisariului însărcinat de a efeptui licitația.

Condițiunile speciale să pot vedea în decursul orelor de oficiu, începând dela publicarea acestui edict până la ziua licitațiunii, în espeditul scaunului orfanal comitatens și la primăria comunală din Săliște.

Sibiu, la 6 Iulie 1912.

Scaunul orfanal comitatens
Mangesius, m. p.
(631) 1-3. președinte.

Aviz.

Am onoare a a duce prin aceasta la cunoștința onor. public, că am arangeat în piața Oraștiei o prăvălie de coloniale, fărină și produse, — în care nizuința mea va fi aceea, ca să servească onoratul public în chip solid și cu prețuri favorabile.

Țin în depozitul meu fărină pentru pâne bună și pentru coacere de prăjituri, tărîțe bune de grâu, cucuruz, fărină de cucuruz, și tot felul de articli de coloniale.

Rugînd onor. public pentru spriginul să prețios, să

semnez cu toată stima

ABRAHAM MANÓ.

Pentru orientarea onoratului public însemnez și aceea, că prăvălia mea din strada Romoșelului, o bust n'are mîni departe. (629) 2-3

PENTRU ZIDIRI.

Traverse; legături de fier; cement de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și tesetură de Bacula; împlotituri de sîrmă: hirtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tînicesea neagră și tîncuită.

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

Fondat la anul 1868.

Salon higienic de ras și frizat.

Premiat cu diferite diplome 1890, 1891, 1892, 1897.

P. T.

Subscrisul viu și pe această cale a recomanda on. public Salonul meu de frizat, ras și tuns, întemeiat în a. 1868 (str. Intre tirguri Nr. 6, l. magistratul orășenesc) și în timpul din urmă rezidit și instalat cu aparate de desinfecție parisiene, utensilii antiseptice de clasa I. și cu toate aparatele prețioase timpului de față. — Promit serviciu *solid și prompt* și silindu-mă după putință a îndestuli până și pretenziunile cele mai exagerate. **Salonul higienic de primul rang**, va fi provăzut cu tot felul de articole de specialitate clasa I., precum: cremă parisiană de ras, praf de săpun etc. etc. Și pentru a feri mușterii mei de diferite morburii

de piele ce s'ar propaga prin întrebuințarea unui piepten, perie și burete pentru toți, — am instalat oglinzi cu mai multe pulpituri numerizate, așa că fieștecare mușteriu va avea gratis într'un pulpit (lădiță) piepten, perie de frizat, cremă parisiană

și un burete de gumii antiseptic. etc. etc., cu prețuri foarte moderate. — Semnez mai departe, cu privire la îngrijirea părului, am introdus după metoda modern de acum, aparate parisiene de clasa I. pentru spălarea capului atât pentru domni cât și pentru dame. — În urma acestor adoptări împreunate cu mari cheltueli, ce mi-le-am cruțat numai spre a arangia *Salonul higienic de primul rang în stil*

== modern american ==

spre a îndestuli mușterii mei, și în speranța, că onoratul public și în deosebi cel român, mă va învrednici de spriginul binevoitor,

semnez cu toată stima:

IOAN ANDRESCU,

friseur și Perrückquer în ORĂȘTIE.

(622) 2-10

II. BROOSSEL LEICHEN-VEREIN — BROOS.

Reuniunea II. de înmormântare din Orăștie.

Einladung zu der am 28. Juli resp. 4 Aug. a. c. 11 Uhr Vormittag auf der ev. Schule stattfindenden Jahres General Versammlung.

Invitare la adunarea generală anuală care va avea loc la 28 Iulie, respectiv 4 August a. c. ora 11 a. m. în școala ev. sâsească.

Tages-Ordnung:

1. Jahresbericht.
2. Rechenschaftsbericht.
3. Freie Anträge.

Szászváros, 20 Juli 1912.

Der Ausschuss.

- Ordinea de zi:
1. Raportul anual.
 2. Socotelile anuale.
 3. Propuneri libere.

Orăștie (Szászváros), 20 Iulie 1912

(636) 1-1

Comitetul.

== Serviciu prompt și conștientios. ==

Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată
de casse de fier și oțel,

și
lăcătușerie de artă și construcție,
instalată cu putere electrică.

E. PURECE

Sibiu — Nagyszeben.

Strada Faurului 19 (Schmidgasse)

(617) 5-20

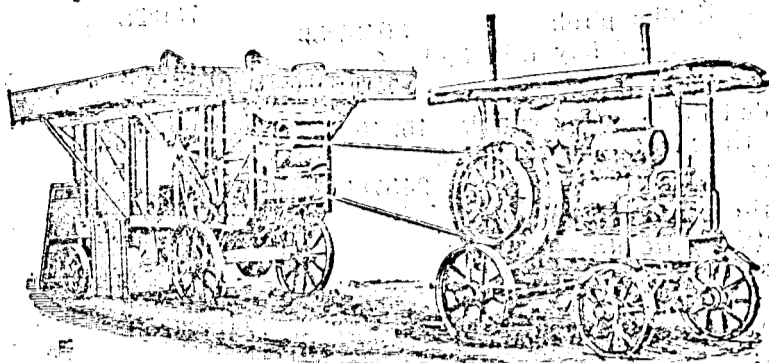
== Catalog de preț gratis și franco. ==

Prima referință.

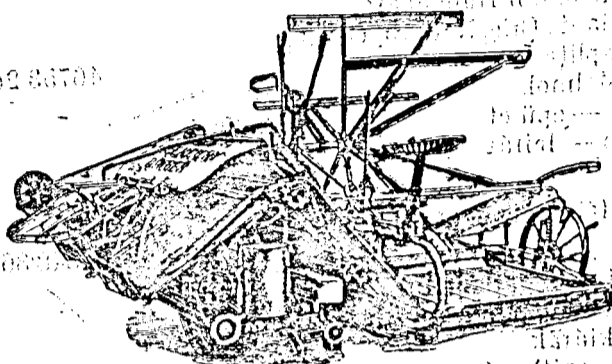
Prețuri moderate.

Mașinile vestitelor firme:

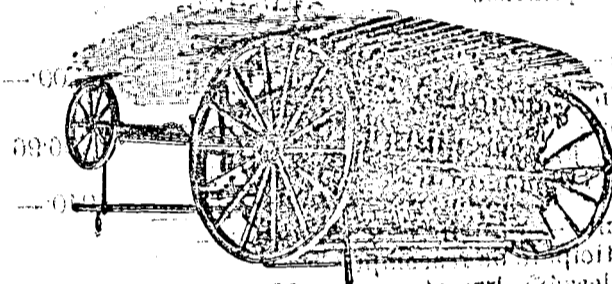
Glayton Shuttleworth & Hoffer Schrantz

1. Mașină de îmblătit, cu motor.

2. Mașină de secerat și de legat znopt.

3. Mașină de sămănat.

(641) I. 18-20

Depozit și reprezentanță la: **Carol F. Jickeli.**

în ALBA-IULIA (Gyulafehervár) și SIBIU

Cereți catalog și oferta de prețuri!

Rachiu de prune

din anul 1910, foarte bun și ieftin, să află de **vinzare** — ia

Adam A. Rosu,

cassier de banca în

(630)

GEOAGIU (ALGYÓGY)

Caut un **invățacei**

pentru prăvălia mea mixtă, care să poasă limbar omână și maghiară și barem 2 scl. gimnasiale — preț în condițiuni favorabile.

Traian Ba cu

negustor în Zalatna.

(632) 13-30

„AGRICOLA” societate economică pe acți în Hunedoara.
„AGRICOLA” gazdasági részvénytársaság Vajdahunyad.

CONVOCARE

Domni acționari ai societății economice pe acți „AGRICOLA”, din Hunedoara Vajdahunyad, sunt poțui să ia parte conform rîduelilor din statut la

a III-a adunare generală ordinară

ce să țină Duminică, 11 August, st. m. 1912, la orele 2 după prinz, în localitățile societății din Hunedoara, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul anual al direcțiunii, prezentarea bilanțului și a propunerii pentru împărțirea profitului, curăț și stabilirea dividendelor și mărcilor de preșență.
3. Raportul comitetului de supraveghere și decideri asupra abso-luționali pentru gestiunea anului de afacși 1 Iulie 1911 până la 30 Ianie 1912.
4. Alegerea a 8 membri în direcțiune, după ce mandatul de 3 ani a primei direcțiuni a expirat.
5. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere.
6. Eventuale propuneri.

Hunedoara, la 12 Iulie 1912.

(634) 1-1

(Bilanțul vezi-l pe pagina ultimă.)

Directiunea.

Bilanț general pe anul al III-lea de gestiune pe timpul dela 1 Iulie 1911 până la 30 Iunie 1912.
Zărszámadás a III-ik üzletévről az 1911 július hó 1-től 1912 június hó 30-ig terjedő időre.

Active-Vagyon.

Passive-Teher

1. Cassa în număr — készpénz	49431.11	
2. Cassa de păstrare poștală — Postatakarékpénztár	739.28	
3. Efecte — Értékpapírok	30437.52	
diferință de curs — árfolyamkü ömb.	600.—	29437.52
4. Escont — Váltó tárca:		
cambii de bancă — bank váltók	459490.—	
cu acoperire hipot. — jelzálogilag biztosítva	245785.—	705275.—
5. Conturi-curente — Folyószámla: anticipații pe vite etc. — előlegek marhákra stb.		107169.53
6. Salda-Conti		112226.63
7. Afaeri cu bucate — Gabona ügyletek: In magazinele din Hunedoara, Zlatna, Baia de Criș, Nadrab, Cerna, Teiuc, Teplița		46753.26
8. Mori — Malmok		
a) zidirea — épület	56562.87	
amortizare — leírás	1105.—	
	55457.87	
b) bucate, făină etc.—gabona, liszt stb.	8890.49	64348.36
9. Realități — Ingatlanok:		
a) cassa și mag. propr. — intézet ház és raktárak	23600.—	
b) zidirea — építkezés	41531.36	
	65131.36	
amortizare — leírás	431.36	64700.—
10. Mărfuri în comision — Árúk bizományban		456.96
11. Mobiliar — Felszerelés	5491.30	
amortizare — leírás	551.30	4940.—
12. Int. restante — Hátralékos kam.	2498.—	
Interese anticipate de rescompt — Előleg. vizszeszám. kamat	2270.—	4768.—
13. Debitori — Adósok		4038.05 K 1194283.70

1. Capital — Alaptőke	100000.—
2. Fond de rezervă — Tartalék alap	20248.—
3. Fond de penzii — Nyugdíj alap	11178.55 31426.55
4. Depuneri spre fruct. — Betétek	806917.43
5. Reescont — Vizszeszámítás	175201.—
6. Imprumuturi cedate — cedált kölcsönök	56498.60
7. Interese transitoare — Átmeneti kamatok	6790.—
8. Creditori — Hitelezők	1352.27
9. Prof. transpus — Áthozott nyereség	78.76
10. Profit curat — Tiszta nyereség	16619.09 16097.85

BCU Cluj University Library Cluj

1194283.70 K 1194283.70

Contul Perdere și Profit pe timpul deala 1 Iulie 1911 — 30 Iunie 1912.

Nyereség és Vesztés számla az 1911 július hó 1-től — 1912 június hó 30-ig terjedő időre.

Debit-Tarozik.

Credit-Követel.

1. Interese de depuneri — Betét után kamat	41218.80	
2. Interese de reescont — Vizszeszámítási kamat	9728.96	
3. Contribuție — Adók		
directă și com. — egyenes és községi adó	3017.67	
după int. de dep. — betétikamatadó	4122.25	7139.92
4. Spese — Költség:		
porto, adm. etc. — porto, kezelés stb.	5716.75	
la mori: — malmoknál: personal, olei, combustibil, material		
személyzet, olaj, fű ő anyag, anyagszer	9200.97	14917.72
5. Salare, bani de cuartir — Fizetések, lakpénz		11493.28
6. Diferințe de curs la efecte — Értékpapír ár. küömb.		600.—
7. Amortizări: — Leírások: la mobiliar, realități, mori felszerelés, ingatlan. és malmoknál		2087.66
8. Prof. transpus — Áthozott nyereség		78.76
9. Profit curat — Tiszta nyereség		16019.09
	103284.19	103284.19

1. Interese și proviziuni de escont — Váltókamat és jár.	57831.70
2. Interese de Salda-Conti și Cont-curent Folyószámla és Salda-Conti kamat	20672.36
3. Interese de efecte — Értékpapírok kamatai	1656.—
4. Căștig la bucate și venite la mori — Gabona ügyletek és mal. jövedelmei	19109.18
5. Proviziuni și diverse — Jutalék és különfékék	3936.19
6. Profit transpus — Áthozott nyereség	78.76 103284.19

103284.19 K 103284.19

Hunedoara, la 30 Iunie 1912 — Vajdahunyd, 1912. június hó 30.

Vasile C. Osvabă m. p.
director executiv. — vezérigazgató.

Virgil Comșa m. p.
șef contabil. — főkönyvelő.

Directiunea. — Az Igazgatóság.

Dr. George Dubleșiu m. p.
prezident — elnök.

Dr. Augustin Dragiș m. p.
Ioan Dima m. p.

Smit Feri m. p.
Nicolae Rimbaș m. p.

George Rain m. p.
Nicolae Macrea m. p.

Conturile prezente le-am revidat și aflat în deplină ordine. — Jelen számát megvizsgáltuk és teljes rendben találtk.

Comitetul de supraveghere: — Felügyelő bizottság:

Ioan I. Lăpădatu m. p.
prezident. — elnök.

Dr. Aurel Vlad m. p.
George Pop m. p.

Constantin Dăncilă m. p.
Eremie Muntean m. p.

Dr. Victor Bontescu m. p.

Revăzut și aflat în regulă:

Constantin Popp m. p.
revizor expert al „Solidaritătii” — a „Solidaritatea” szak revizora.